

Ka soe talv võib olla üpris lumine

Ilmateenistus teatab: talv 2018/2019 oli normist soojem. Sademeid tuli normist pisut vähem. Päikesepaistet oli talve jooksul normi jagu.

AIN KALLIS
klimatoloog

Praegune ilm küll kevade nägu ei ole.

FOTO: Tiit Blaat

Äsja lõppes kalendriline ehk meteoroloogiline talv (detsember–veebruar), samas pole kliimaatilise talve otsa veel näha.

Talv seostub ikka lumega. Öeldakse ju: “Kartulid jäid ootamatult talve [s.o lume] alla.”

Meenutagem: kliimaatiline eeltalv algab koos ajutise lumikatte moodustumisega ja esimeste külmailmadega, ööpäevane keskmine õhutemperatuur langeb tavaliselt alla nulli. Kliimaatilise päristalve algus on aga määratletud püsiva lumikattega perioodi algusega ning sellega kaasneb külmailmade sagenemine.

Talv algas Kirde-Eestis novembri lõpul ja kestab korralikult edasi. Mujal Eestis algas see aastaalg 11.–17. detsembril ja lõppes 20.–27. veebruari paiku. Märtsi värske lumi neil aladel läheb vast juba kevadtalve aega...

Pime jõulukuu

Esimene talvekuu oli erakordselt pilvine – päikest saime näha keskmiselt vaid seitse tundi, ligi kolm korda vähem kui “norm ette näeb”. (Normiks on praegu aastail 1981–2010 mõõdetud ilmanäitajate keskmised väärtused.) Vähemalt jõulud olid kõikjal lumised (Saaremaal näiteks 4–17 cm) – seda ju viimastel aastakümnetel väga sageli ei juhtu.

Eesti territooriumi keskmine õhutemperatuur ületas detsembri normi 0,6 kraadi võrra, See näitaja kõikus +6,6 ja –14,8 kraadi vahel.

Jahe jaanuar

Uue aasta teisel päeval sai riigi läänepoolsem osa tunda Aapeli (tuntud ka Alfrida nime all) puudutust. Torm takistas lennu-, laeva-, auto- ja isegi trammiliiklust. Osmussaarel küündisid iilid 30,1 meetrini sekundis (õnneks 11 m/s vähem kui Ahvenamaal).

Näärikuu oli pikaajalisest keskmisest isegi terake (0,7 kraadi võrra) jahedam – talve külmim aeg. 22. kuupäeval registreeriti Väike-Maarjas aastaaja tipptulemuseks $-25,3^{\circ}$. Täitsa ilma dopinguta.

Muide, ka meteoroloogias tuleb mõõtmisi teha ausalt. Vello Pargile olevat 1981. aastal teel Antarktikasse “peenelt vihjatud”, et võiks mõõta ka maakera uue külmarekordi Vostoki jaamas. Ei võinud... (Uus ilmarekord $-89,2^{\circ}$ püstitati järgmisel talvitumisel.)

Eestis mõõdeti riigi keskmiseks õhutemperatuuriks jaanuaris $-4,1^{\circ}$ (norm $-3,5^{\circ}$). Saaremaa idaosas Uue-Lõvel oli lund rohkem kui Otepääl – 42 cm.

Kevadepoolne küünlakuu

Veebruar oli seekord talve kõige soojem ja päikeselisem kuu. Riigi keskmiseks õhutemperatuuriks arvatati ilmasteenistuses $+0,2^{\circ}$ (norm $-4,5^{\circ}$), seega seitsmes koht soojuselt pärast 1961. aastat.

Eriti lämmi oli kuu teine dekaad – esimene koht selles arvestuses. Mitmel pool oli kümme päevaku keskmine näit pikaajalisest keskmisest soojem isegi 4–7 kraadi!

Kuu alguses oli ka lund palju – Haanjas Tuulemäel talve rekordina 56 cm. Vabariigi aastapäevaks kahanes lumi sealkandis 28, Tallinn-Harkus ja Tõraveres kahele sentimeetrile. Aga Tartu suusamaraton läks igati libedalt. Isegi liiga libedalt. Luuvalupäev võiks olla muutlik, mitte ainult 9. veebruaril, vaid sõltuda ka ilmaprognoosist ning -olukorrast. Kuigi ka õigel kuupäeval murti linnatännavail luid-konte.

Vabariigi sünnipäev oli ilmalt varakevadine – sooja kolme kraadi ümber. Et päikesepaistet oli pealinnas kokku vaid 0,2 tundi, jäi seekord NATO päeva(vihma-)vari nägemata.

Talv arvudes

Kolme talvekuu keskmiseks õhutemperatuuriks arvatati kogu Eesti kohta $-1,8^{\circ}$ (norm $-3,3^{\circ}$). Alates talvest 1961/1962 on see näit soojuselt 18.–19. kohal. Tartu pikas, 1866. aastast algavas aegreas jääb aastaag (nüüdne $-2,8^{\circ}$) vaid 36. kohale. (Meenutuseks: soojemad talved Tartus: 2007/2008 $+0,2^{\circ}$ ja 1924/1925 $-0,3^{\circ}$; külmimad 1870/1871 -13° ja 1941/1942 $-12,6^{\circ}$.)

Talve keskmisena oli kõige külmem paik Väike-Maarja $-3,5^{\circ}$ (norm $-5,0^{\circ}$), kõige soojem aga Vilsandi $+0,7^{\circ}$ (norm $-0,5^{\circ}$). Talve kõige soojem päev oli 16. veebruar Valgas ($9,0^{\circ}$). Keskmiseks sajusummaks arvatati 129 mm ehk 94% normist. Sajuseim kuu oli jaanuar (54 mm, norm 50 mm), nii detsembris kui veebruaris sadas 38 mm. Kõige märjem paik oli Lääne-Nigula (167 mm), kõige vähem sadas Jõhvis (101 mm).

Päikest saime Eestis talve jooksul näha 111 tundi (norm 112 tundi). Pole paha, nagu ütlesid klassikud.